

Iancu Văcărescu

O zi și o noapte de primăvară la Văcărești sau Primăvara amorului

N-am să scap, în piept port doru
Piste ape, piste munți;
Văz că piste mări Amoru,
Cînd o vrea își face punți.

La Carpați mi-am adus jalea,
Lor am vrut s-o hărăzesc;
Răsunetu, frunza, valea,
Apele mi-o înmulțesc.

Mii de piedici, mii de curse
Piste firea toat-a-antins;
Lăcrămi în zădar sînt curse:
Unde-oi merge, eu sînt prins.

Citera mea oropsită,
Al Arahni-acum război,
De blăstemul meu găsită,
Să mă-mpac cu dînsa voi.

Acum înțeleg că nu e
Vina, pricina din ea,
Cînd la cîte vream să-mi spuie
Coardă, coardă se spărgea.

Dar al vostru este, Muze,
Citera ce-am cutezat
S-o arunc, căci nu putuse
A nu mai fi rușinat.

Împlinite, căci văzusem
Foarte lesne alte voi,
Instrumentului cerusem
Lucru greu la toate voi.

Nici Apollo nu se prinde,
Cel mai nalt din cîntători,
L-acel cîntec, că-mi întinde
Coarde și vărsînd sudori,

A cînta îndestul toate
Armele ce mă omor,
Nimenea la cale-o scoate;
Martur mi-e însuși Amor.

El, ce d-arma frumuseții

Vineri își bate joc,
Ce săgețile semeții
Diane, le ia cu toc,

Lui Apolo, cînd va, frînge
Organu cel mai iubit;
Sabia plină de sînge
A lui Marț a stăpînit.

Baccu, lui Tirsu-și închină;
Ceres, Pan, Fauni, Silvani,
Spre a nu le găsi vină,
Slujesc lui zi, noapte, ani.

Alții fug de sub egida
Minervei; ș-îi se supun;
Tridinț alt are-n pofida
Tridințului lui Neptun;

Ruginosul șeptu-îl fură
De la Pluton, cînd o vrea;
Și chiar Joiului se jură
Din mîini fulgeru că-l ia.

Ce putere, care arme.
Care arepi, care gînd,
Deștepte, cît el cînd doarme,
Pot orice să facă, vrînd.

Mîndrie, primejdueală,
Frică, temere, necaz,
Vreme, lipsă, osteneală,
În potrivă-i n-au obraz.

Lumea de stăpîn îl știe,
Toate lui i se jertfesc;
Prăpădește cu mînie
Cîte i s-împotrivesc.

El e-n fundurile mării,
În cer, pre pămînt, în vînt,
Voiei, minții, vîrstei, stării,
Monarc silnic c-un cuvînt.

Dar o tînără copilă
Din romîni a răsărit,

Ca să rîză d-a lui silă,
Într-un chip deosebit.

Arme împotriva-i are
Ce vederea nălucesc,
Și c-o dulce fermecare
Chiar p-Amor îl biruiesc.

El, în marea stăpînire
Ce-avea singur piste tot,
N-a găsit puteri în fire
A putea cît astea pot.

Pîn-a nu-i fi cunoscută
Ce lucrare ele au;
Semeția-i e căzută,
Săgeți, arcuri, frînte-i stau.

La grea deznădejduire
Se văzînd dodat-ajuns,
Fuge de mai rea peire
Loc cătînd cel mai ascuns.

Se întinde o cîmpie
De subt poale de Carpați,
Cîmp deschis de vitejie
La romîinii lăudați;

Surpături sînt de o parte,
D-un oraș ce a domnit;
O gîrliță-ncoaci desparte
Un crîng foarte-nveselit.

Acolo am eu cășcioară,
Pe un vîrf de delișor;
Curge-n vale-i o apșoară
Murmurînd încetișor.

În potrivă zmăltuite
Dealuri altele se văd,
Ș-în vâlcările-nflorite
Miei pasc, alerg, se joc, șad.

Lăsînd ale lumii mare
Cinsti, nădejdi și fumuri seci,
Amăgiri cu-ncredințare,
Vrăjmași calzi, prieteni reci;

Acolo cu sănătatea,
Cu odihna însoțit,
Toat-a vieții bunătatea

Dobîndeam eu înmulțit.

Cînd la vie, la grădină,
Cînd la cîmp, de multe ori,
Cu o muncă prea puțină
Pildă dam la muncitori.

Cînd cu mreji amăgitoare
Vii prindeam păsări din zbor;
Cînd prin țevi fulgerătoare,
Cu plumb le-azvîrleam omor.

Cînd cu cîinii prin pădure,
Vulpe, epure fricos,
Lupul năvălit să fure
Îi răneam mai cu prisos.

Trăgeam mulți din lăcuință
Ce-au adînc l-al apei fund;
Cîți, dînd la-nșălări credință,
Undiți lesne îi pătrund.

Muncă, luptă, călărie,
Jocuri, umblete pe jos,
M-întăreau cu veselie
Și-mi dau-nvederat folos.

Curăția și măsura
Masa mea împodobia,
Mulțumea stomah, ochi, gura;
Dar mă sătura d-abia.

Muzele, ce-mi sînt dragi foarte,
Aveau ceasul hotărît,
Cînd cu cei carii n-au moarte
M-întîlneau numaidecît.

Cu nespusa lor dulceață
Mințile mi le-mmulțeau;
Mîna, duh, ochi, limbă, viață,
Toate mi le-nsuflețeau.

Atunci cu încredințare
Deslușeam un veac mai bun;
Cu a cărui așteptare
Răul, oamenii suppun.

D-amărunt privind natura,
Planeți, răsărit, apus,
Stam gîndind: Așa făptura
Cine-ar fi-nvîrtind de sus?!

Cîtă slavă se cuvine
La unul ca el, i-o dam!
Ș-însumi mulțumit cu mine
Mă duceam și mă culcam.

Dormind astfel într-o noapte
Somnu-ntîi, ca vre un ceas,
Mă deștept, înțeleg șoapte,
Simț că de copil e glas.

Strigînd întreb: – Cine este?
Cine-aicea s-a băgat?
Cine-aici fără de veste
A-ndrăsnit de a intrat?

Mă uit!... Ce să văz? Minune!
Prea ciudat un copilaș,
Fricos cere iertăciune,
Se roagă să-i dau lăcaș.

Văz în spate-i arepi zmulte,
Port frumos, dar sfișiat;
Gata el să-mi spuie multe,
Eu, de somn îngreuiat,

– “Las’ – îi zice – om vorbi mîine,
Acum culcă-te, de vrei,
De ți-e foame iată pîine;
Apă, vin, de-i vrea să bei.”

– “Dragul meu! d-acestea toate –
Zice el – îți mulțumesc;
Ți-e somn, văz; dar, de se poate,
Oareșce am să-ți vorbesc.

– Cît de mic sînt, vezi prea bine,
Nici beau, nici mănînc, nici dorm,
Și acei ce sînt cu mine
Prea puține ori adorm.

Somnul, celor care place,
E vrăjmaș omorîtor,
El îi face-n veci de zace
Ș-a mai multă viață mor.

Eu pe tine cu plăcere
Poci să te ții deștept;
Ș-orice-i vrea-ți dau făr-a cere,
Să te rogi mult, nu aștept.”

Vorbind nu știu ce vrăji face,
Somnul văz că mi-a perit;
De unde dormeam în pace,
Îmbrăcat m-am pomenit.

Tot spre el, nevrînd, mă poartă
Un puternic nu știu ce!
Ce-al ticnitei mele soartă
Fir, cînd el veni, tăie.

Frumos caută, îmi zîmbește,
Mi-e drag, îl iubesc mai mult.
C-o blîndețe el vorbește,
D-aș vrea tot ca să-l ascult.

Zice: – “Aici nu este locu
Unde poci eu ca să-ți spui
Cine sînt, la ce norocu
Mă făcu să mă supui.”

Binișor mă ia de mîină,
Ș-într-o clipă m-aflu eu
În crîngșor, unde-o fiintîină
Curgînd face heleșteu.

Pe acelui undă lină
A nopții făclie stînd
Îndoită da lumină
Din oglindă-i s-întorcînd.

Pe cer, mii de mii de stele
Semănate străluceau;
La cîmp focuri de surcele
De departe văpăiau.

Briliant vărsa cu fală
Al fîntînei viu susur;
O tăcere, o luceală
Preste tot domnea-mprejur.

Firei, glasul cîntăreții,
Blînde, dulci privighitori,
Spunea-ntoarcerea verdeții
Ș-a luminei după nori.

Apoi doru-i venea-n minte,
Ea de jale se spărgea,
Nevorbind spunea cuvinte
Ce simțirea atîngea.

Înfoca, spuindu-și tîngu,

Subt ea un copaci stufos,
Ce de-nalt stăpînea crîngu,
Ne-a dat razem șezînd jos.

Ast loc, el, și vreme-alege,
Astfel începînd vorbi:
“– Că e cea mai veche lege
Pe pămînt ca-n cer, vei ști,

Cu plăceri, sau cu durere,
Cîte trăesc, vor, nu vor,
Curînd ori cu-ntîrziere
Stăpînite-a fi d-Amor,

Amor care dumnezeii
Îi slăvesc de Dumnezeu,
Ce-mblînzește tigrii, leii,
Ș-înalță pe om sînt eu.”

Cîte-a făcut biruințe,
Cîte jocuri, cui, mi-a spus;
Cum ia Joiu-nchipuințe;
Ercule cum umple fus.

“– Slavă – zice – îndestulă
Nici o slavă nu-mi era,
Al meu braț viteaz, de hulă,
Pretutindenii m-apăra.

Iar acum făr-a prinde
Eu de veste nicidecum,
Fără arcu a-mi întinde,
Fugar m-am trezit pe drum.

Mare foarte a fost jocu
Și de tot ne-așteptat;
Într-ascuns viclean norocu
A mea stingere-a lucrat.

A puteri săvîrșire,
Frumusețele deplin,
Daruri mari au strîns oștire,
Și-oricîte spui, zic puțin.

La un loc toți nurii crește,
Șaisprezece anișori,
Ș-în fetiță-nchipuiește
Fulger de biruitori!

Tocmai prin această țară
Ce-o știam de tot a mea,

D-astfel d-întîmplare-amară
Eu nu mă puteam temea.

Neferit, fără gătire,
La arme nici mai gîndind,
Plin de rîsuri, de iubire,
La suppușii mei venind,

Zăresc, văz așa copilă,
Abia seama i-am luat,
Cînd mă aflu fără milă
Tot dodată dezarmat.

Norocu gîndea să poată
Ca, prin ea meșteșugind,
Să mă-njuge-n veci sub roată;
D-abia am scăpat fugind.

Prin păduri coprins de frică,
Alerg, stau, mă uit, ascult;
Mă tem cînd o frunză pică;
Deșii mărăcini m-au zmult.

Cînd mi se părea d-aproape
Că vrăjmașul m-a sosit,
Nezburînd, adesea-n groape
Sărind, eu cădeam zdrobit.

A ta bună priimire
C-am scăpat m-a-ncredințat,
Și l-a lui nelegiuire
C-altu nu e vinovat.

Aș zbura d-aș avea stare,
La maică, la dumnezei;
De rușine mi se pare
Că n-o să-i mai văz pe ei!

Răsplătirea îmi aprinde
Jeratic nestins în piept,
Și mirare mă coprinde,
Eu atît, cum mai aștept!

Biruirea mea în grabă
A putut a mă slăbi:
Dar din stare cît mai slabă
Mai curînd poci m-întări.

Acum voi să se arate
D-am putere eu sau nu,
Ori sînt legile schimbate

După cum norocul vru.”

Mișcare puțină face
Stă, ș-îl văz iar se mișcînd
Filomel-atunci, cînd tace,
Cînd iar s-aude cîntînd.

Ea îi simte-ntîi puterea,
Și cu glas petrecător
Tuturor apropierea
Spune-a dulcelui amor.

Cu ea mii de păsărele
Se unesc concertuind;
Și deodată lună, stele
De tot fața-și pierd albind.

Saltă-n sus, pe lîngă focuri
Călător și ciobănaș;
Prerăsună-n multe locuri
Dulce glas de flueraș.

Toate se deștept, simt, cere
Magnetul însuflețit;
Ce va prin împărechere
Sufletul a fi-ndoit.

Se deștept cele-nsoțite
Spre-a-nălța slavă l-Amor;
Ne-nsoțite, despărțite,
Spre-a jăli cel mai trist dor.

Aurora se coboară
Din brațele lui Titon
Veselă și rumeoară,
Fără teamă de vrun zvon.

P-a ei cale semănată
De trandafiri vii la feți
Vine, porți deschide-ndată
Zîmbitoarei dimineți.

Focurile-și răspîndește
Noaptea lor se suppuind,
Norii toți îi aurește
Viața firei înnoind.

Bășicuțile de rouă,
Ce pe iarbă strălucesc,
Cîmpului dau smalturi nuaă,
Florile-l înveselesc.

De miroase îmmulțite
Balsam viu, din ele dînd,
Zefir dulci suflări trimite
Ici și colo se jucînd.

Arătorul ce silește
Boii săi cei grei la pas
Cîntînd spune ce dorește –
Tare răsun-al lui glas.

Plăcute zbierări de turme
Aerul îl umple tot;
Tauri grei p-ale lor urme
Apăsate mugiri scot.

Călașaua d-altă parte,
Lor răspunde nichezînd;
Ecco prelungind înparte
Al ei glas tot s-înălțînd.

Ochiului s-arăt grămadă
Turnuri, case, vii, grădini,
Munți verzi, munți de o zăpadă
Lucitoare fiind plini.

Ducînd apă cînt fetițe,
Mai încolo, lîngă oi,
Spun ca ele ciobănițe,
Că sînt bine cîți sînt doi.

Ecco prea cu îngrijire
Al lor cîntec răs_cîntînd,
Drag îl duce la simțire
Și dezmiardă orice gînd.

Rîndurile zbor s-întrece,
C-o aripă răzuiesc
Unda ce-și torn pe trup rece,
Răcorite s-întăresc.

Face fluturi mii să zboare,
Cum va zefiraș ușor;
Albini fac din floare-n floare
Furtișag nestricător.

Se înalță cu mîndrie
Soarele pre răsărit,
Toate lui cu bucurie
Pe loc închinări trimit.

Prin armonie nespūsă
De acord unsunător;
Firea e-n mișcare pusă;
Orice ton răsun-amor!

Înlătită mi-e simțirea:
Acum simț deosebit –
Simțind văz deosebirea
De simțit și de simțit.

Sîngele mi s-înnoiește,
Mințile mi se dezleg,
Orice glas mie-mi vorbește,
Orice ton eu înțeleg.

Vinele repede-mi bate,
Firei voi să dau răspuns,
La simțirile-nălțate
Al meu glas e neajuns.

Dar mi-e inima deschisă
Ș-înlăuntru e văzut,

Spune cu o mută zisă
Că ce simț mi-e prea plăcut!

Ajung ca în aromire
De plăcere îmbătat,
Cînd d-Amor cu o zîmbire
Ca din is sînt deșteptat.

“– Tinere iubite! – mi zice
Destul, te cunosc acum:
De tine acum ferice,
Acum calci pe al meu drum!

Calcă cu statornicie,
Rabdă tot neostenit,
Ș-orice întîmplare vie
Nu fi deznădejduit!

Ce-ai mai scump, mai sfînt, mai mare
Legămintele omenești:
Gînd, păreri, încredințare,
Toate să mi le jertfești!”

(Iancu Văcărescu, *O zi și o noapte de primăvară la Văcărești* sau *Primăvara amorului*, în Id., *Opere*, Ediție critică, studiu introductiv, note, glosar, bibliografie și indice de C. Cîrstoiu, Minerva, București, 1985, pp. 103-120)